

Haapsalu-Risti-Koluvere - (Kullamaa)-Rapla

Haapsalu-Kullamaa 45km

Kindlasti tasuks läbi astuda peatänavas ääres asuvast **Haapsalu Turismiinfokeskusest**, et saada rohkem infot linna kohta ja soetada endale jalutuskäigu marsruut Haapsalus.

Linnast Tallinna suunas välja sõites, võite kohe pilgu heita **Uuemõisa lossile**, mis pärineb aastast 1539.

Aastate jooksul on mõisa mitmetel kordadel ümber ehitatud, seal asuv Uuemõisa Valge Saal on üks Läänemaa esinduslikumaid.

Natuke enne Taebla asulat juhatab teeviit teid Kadarpiku külla, Eesti ühe kuulsaima maalikunstniku **Ants Laikmaa majamuuseumi**. Kunstnik ehitas sinna oma ideaalide väljendusena Eestis ainulaadse rahvusromantilises stiilis kunstnikumaja. Majamuuseumi juurde kuulub ka 7ha suurune looduskaitsealune park, kuhu on istutatud Eesti kirjanikele pühendatud tammed. Taebla asulast läbi sõites paistab suurele teele ära **Lääne-Nigula kiriku** torn. Hoone taastati 1816, torn on aastast 1882. Kiriku ümber on vana kalmistu, tähelepanu vääriavad vanad ristid ja hauaplaadid. Kiriku ligidal on Uuetoa tallu rajatud **Koela talumuuseum**, mis tutvustab Eesti vana talumajapidamist ja kombeid. Mõne aja pärast püüab pilku tee ääres **värviliste lintidega post**, mille otsas on kurepesa. Lindid on posti külge sidunud peigmehed oma pulmapäeval, tellides sel moel lasteõnne.

Edasi viib tee **Paliverre**, mis on tuntud oma liivamägede ja männimetsade poolest. Paliveres asub **Pikajalamägi**, mis on Läänemaa kõrgeim punkt - 51 m ja ühtlasi II aastatuhande algusest pärinev linnus, mille ehitamine on jäänud pooleli. Praegu asub mäel suusahüppetorn, mille tipust avaneb kaunis vaade. Enne asulat jääb üsna teeäärde **Palivere mõisahooned ja park**, mõisas on majutuskoht ja erieritenaatkool.

Enne kui keerata Ristilt Virtsu suunda, võiks hetkeks läbi astuda ka Ristilt. **Risti** on teede ristumispunkt ja värv Läänemaale ja saartele. Asula keskuses näete raudteejaama juures omapärast **mälestusmärki küüditatutele** – raudteerööbastest risti, siitkaudu küüditati kokku ligi 3000 Lääne-Eesti inimest.

Juba Virtsu teele jääb **Marimetsa raba**, mis saab alguse Rõuma külast. Rabale on rajatud 5, 5 km pikkune laudtee infotahvlite ja vaatlusplatvormidega. Risti-Virtsu 12 kilomeetril paistab teele **Koluvere piiskopilinnus**, mis on tõenäoliselt 13. sajandist. Liivi jõe ja kanalite vahelisel saarel asuv vesilinnus oli üks viiest Saare-Lääne piiskopi residentsidest. Linnusel on olnud mitmeid eri omanikke eri rahvustest, ühed viimased omanikud olid Venemaa keisrinna Katariina II ja Keiser Paul I. Hetkel on loss eravalduses.

Koluverest tuleks edasi keerata Märjamaa ja Rapla suunas, kuid soovi korral Koluverest väheke edasi asub **Kullamaa**, mille vanim ehitus on 13. sajandist pärit kirik. Kiriku sisustused väärivad mainimist renessansskantsel, kirikaed on huvitav oma erisuguste ristide poolest, seal on ka Eesti vanim ratasrist. Kalmistu kõrval on **Kullamaa Rohumäe** nime kandev ligi 2000 m² pindalaga linnamägi, mis oli eestlaste asustatud 11-12. sajandil. Lähedal asuval **Kullamaal Viburajal** saate nautida aktiivset puhkust.

Koluvere ristist Rapla suunas liikudes jääb tee äärde **Iganõmme maastikukaitseala**.

Endise Loodna trahteri kohalt viib tee 12 km kaugusele Teenusele. Kenas jõekäärus asuvad Maydellidele kuulunud **Teenuse mõis ja mõisapark**, kus võimalik pikniku pidada või telkida. Tamme talust saab aga soovi korral kanuamatkale minna.

Mõisaarhitektuuriga saab tutvuda barokses **Sipa mõisas**. Maanteest põhja pool kasvab 9 m läbimõõduga **Sipa ohvripärn**. Läheduses **Angasilla mäel** kasvab nn patukahetsuse puu.

Edasi Märjamaa suunas sõites palistavad teed Raplamaale iseloomulikud puisniidud.

Märjamaale jõudes on täpselt tee ääres vägev **keskaegne kindluskirik**. Populaarne koht on ka Märjamaa lauluväljak, kus suviseks suurürituseks on teist aastat toimuv Märjamaa Folk. Märjamaa külje all asub järtade maastikukaitseala - karstinähtus, mis ala suurvee ajal täismõõdus järveks muudab, aga suvel sootuks kuiva jalaga läbimist võimaldab.

Looduslikest objektidest võiks olla huvipakkuv ka ca 350-aastaste puudega **Niidiaia tammik**, mis omal ajal Haimre paruni ja ta jahikaaslaste meelispai olnud.

Peateelt 2,5 km kaugusel Nõmmeotsa külas asuvas **Luhre turismitalus** saab vibu lasta, tennist ja rannavollet mängida, välbasseinis supelda ning muidugi ka ööbida.

Luhtrist edasi sõites jõuab **Haimresse**, kus mõisapargis kena lehiste allee, mõisaehitistest ainukesena on osaliselt säilinud **Muhamedi kabel**, mida RAM-gi kontserdipaigana on tunnustanud.

Haimrest tasuks veel 12 km mööda kruusateed edasi **Velisele** sõita, kus kiigesaar, õigeusu kirik ja **Sillaotsa Talumuuseum** ja dendraarium avastamist ootavad. Samas ka Velise looduse ja kultuurilooliste paikade õpperaja algus.

Ja nüüd Orgitalt tagasi Rapla suunale.

6 km pärast näitab viit - **Gildemanni Dolomiit**. Jalase külas asub väike dolomiiditööstus, mis kohaliku toorainet kasutab. Näha saab nii dolomiidist valminud väikevorme kui skulptuure. Jalase küla ja selle ümbrus tervikuna on kaitse alla võetud küla-kaitsealana. Külast põhja pool on **Jalase- Sõbessoo matkarada**, mis viib rabajärveni.

Põhiteed edasi sõites võiks teha põike **Tamme külla**, kus asub töötav **Kabala villaveski** ja silla juurest võimalik parvesauna või parvematkale minna. Soovitame!

Kuusikult läbi sõites jäävad tee äärde **Kuusiku lennuväli ja Põllumajanduspark**.

Enne Rapla linna jäävad tee äärde endisaegse tekstiilitöökoha hoones asuv **Krantsi Kõrts** ja tantsutall.

Rapla Maarja Magdaleena kiriku (Eesti ainukese kahe torniga maakirik) ukсед on suvel avatud ja tutvuda võib kunstiväärtusliku sisustusega. Kiriku juures on **infostend** vaatamisväärsuste kohta. Jõe kallast ilmestavad **jõeepromenaad ja vaateplatvorm**.

Rapla Seltsimajas saab **Linda toas** tutvuda tuntud rahvatantsuõpetaja Linda Rausi elutööga ja **Rütmani galeriis** mõnd kunstinäitust vaadata.

Enne edasi suundumist tasuks läbi astuda Rapla Turismiinfokeskusest, kust kindlasti leiab kasulikku infomaterjali.

